

Polgármesteri Hivatal Szociálpolitikai Osztálya
6600 Szentés, Kossuth tér 6. Pf.: 58. Tel.: 510-323

05-13544/2005.

Tárgy: Idősek helyzetéről tájékoztató
Mell.: 1 db idősügyi koncepció

Városi Önkormányzat
Képviselő-testülete

S z e n t e s

Tisztelt Képviselő-testület!

A Képviselő-testület 2005. évi munkaterve tartalmazza az idősök helyzetének áttekintéséről szóló tájékoztató elkészítését.

A népesség öregedésével járó társadalmi, demográfiai problémák az elmúlt években egyre jobban felszínre kerültek. Városunkra is érvényes a Magyarország egészére is jellemző általános öregedési folyamat. Ezért nagyon fontos, hogy ezekre a változásokra figyelemmel kell kialakítani a közös alapokat és a jogi kereteket, fokozott figyelmet fordítva az idősök jogainak védelmére és az életminőségük javítására.

A cél az, hogy az idős emberek az idős kort ne sivár évekként éljék meg, hanem találják meg a nyugdíjas kor szépségét, melyhez elsősorban a közösségi életbe, a települési közéletbe történő mind teljesebb bevonásukkal vezet az út.

Ahhoz, hogy teljesebb képet kaphassunk a jelenlegi helyzetről, a Gondozási Központ kérdőíves módszerrel készített felmérést. Ez volt az alapja az idősügyi koncepciónak, amely átfogóan mutatja be az idősök jelenét, és határozza meg a jövő stratégiai céljait.

Természetesen vannak fehér foltok, mert minden igyekezetünk ellenére még mindig élnek idős emberek, akikhez a szükséges segítség későn, vagy még nem jutott el. Fő feladatunk ezeknek a fehér foltoknak a megszüntetése, melyhez az első nagy lépést, a Tanyagondnoki Szolgálat kialakítását már megtettük.

Az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Miniszter a Belügyminiszterrel közösen pályázatot hirdetett „Idősbarát Önkormányzat Díj” elnyerésére, melyre a pályázatot most készítjük. A díjat azok az önkormányzatok nyerhetik el, ahol fontos az időseket érintő kérdésekkel való tudatos foglalkozás.

Fentiek alapján kérem, hogy a mellékelt koncepciót, amely tartalmazza az idősellátás jelenlegi helyzetét is, a Tisztelt Képviselő-testület tárgyalja meg és a következő határozati javaslatot fogadja el:

HATÁROZATI JAVASLAT

Szentes Város Önkormányzata megtárgyalta az Idősügyi koncepciót és a következő határozatot hozta:

1. Elfogadja az Idősügyi koncepciót, és megállapítja, hogy az elkövetkezendő években is nagy figyelmet kell fordítani a város idős lakosságának ellátására.
2. A szociális gondosodás körébe tartozó kötelező alapfeladatokon túl meg kell keresni azokat a lehetőségeket, melyekkel az időskorúak életvitelét javítani lehet.
3. Továbbra is együtt kell működni a civil szervezetekkel és a lakosság önkéntes segítőivel, keresve az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségeit a hatékonyság növelése érdekében.

A határozatról értesítést kapnak:

1. Szentes Város Polgármestere
2. Szentes Város Alpolgármestere
3. Szentes Város Jegyzője
4. Szentes Város Gondozási Központ Vezetője
5. Szentesi Családsegítő Központ Vezetője
6. Polgármesteri Hivatal Közgazdasági Osztálya
7. Polgármesteri Hivatal Szociálpolitikai Osztálya

Szentes, 2005. június 8.

A jegyző megbízásából:

Lencséné Szalontai Mária
osztályvezető

Szentes Város Önkormányzata

Idősügyi koncepciója

**Készült: Szentes Város Polgármesteri Hivatala Szociálpolitikai Osztályán, 2005. június
Bevezetés**

*„Öleljük az öregséget és szeressük,
tele van gyönyörűséggel, ha élni tudunk vele.”*

(Seneca)

Megöregedni, öregnek lenni, egyetlen korban, egyetlen civilizációban sem volt könnyű. Az idős korról járó test-lelki megpróbáltatások mértékét és milyenségét azonban alapvetően meghatározzák azok a társadalmilag elfogadott normák és szabályok, amelyek az adott időben meghatározták az idősökkel kapcsolatos egyéni és társadalmi szintű kötelezettségeket.

Az elmúlt időszakban egyre fokozódó figyelem irányul az időskorúak helyzetének, életkörülményeinek feltérképezésére, elemzésére. Az emberi életkor határainak kitolódásával egyre több a kihívás, hiszen az a cél, hogy az idős emberek egyre aktívabb életet élhessenek, a társadalom profitálni tudjon a hosszú élet során felhalmozódott tapasztalatokból, sokrétűségéből, az egészséges életmód révén megnövekedett szellemi és lelki képességeiből.

A társadalomból ki nem rekesztett idős ember sokkal többet ad vissza, mint amennyit kap.

Az 1991-ben megfogalmazott ENSZ Idős Emberekkel Foglalkozó Alapelvek szerint olyan időspolitikára van szükség, amely az egész élet során biztosítja a függetlenséget, a részvételt, a gondoskodást, az önmegvalósítást és a méltóságot.

Helyi szinten az önkormányzatok tehetnek a legtöbbet az idős lakosság társadalmi aktivitásának, fizikai és intellektuális kapcsolódási lehetőségeiknek megőrzésében.

Ehhez az első lépés, hogy nem csupán a törvények és jogszabályok által előírt ellátási kötelezettségeknek kell eleget tenni, hanem új, idősügyet szolgáló rendszereket kell kiépíteni.

A város

Szentes város az Alföld közepén, Csongrád megye északi részén, a Tisza bal partján, a Körösből eredő Kurca két oldalán terül el. Több százéves történetében kialakult sajátos

arculata, egyediséget kölcsönözve megkülönbözteti az alföldi városoktól. Ugyanazok a földrajzi, gazdasági, társadalmi erők, amelyek a város arculatát egyedivé alakították, formálták a városlakók szemléletét, lokálpatriotizmusát is. Ennek eredménye a folyamatos, dinamikus fejlődés, a lehetőségek függvényében a városi infrastruktúra bővülése.

Szentes adottságai: kiváló termőföld, gazdag vízhálózat, kiépült infrastruktúra, megóvott természeti táj, kiváló intézményhálózat, egészséges lokálpatriotizmus. A térség gazdasági élete, fejlettsége és lehetőségei szempontjából meghatározók a jó termőtalajok, a napsütés és a geotermikus energiában való bővelkedés. A Budapesttel összekötő M5-ös autópályától 40 km-re, a román és a jugoszláv határtól 70 km-re fekvő dinamikusan fejlődő kisvároson áthalad a 45-ös főút. A hagyományos mezőgazdaság mellett Szentes ipara, és mezőgazdaságra épült feldolgozó ipara is fejeletős. Meghatározó a mezőgazdasági kutatómunka, melyre épülve innovációs központ létesült a városban. Az elmúlt években az elektromechanikai, elektronikai, finommechanikai, fa- és fémipari üzemek jelenléte is jellemző. Az infrastruktúra fejlettségét mutatja a 95 %-ban kiépült úthálózat, a szervezett személyszállítás, szelektív hulladékgyűjtés, korszerű szilárd hulladékkezelés feltételeinek megléte. A szennyvízcsatorna hálózat kiépítettsége 60 %-os, azonban a 2004-2006. években tervezett fejlesztés megvalósításával lényeges javulás várható e területen. A szennyvíztisztítás a településen megoldott, megfelelő kapacitású tisztító működik.

A zöldfelületek a városban bővülnek, rendezett parkok, játszóterek, sétányok, ligetek szolgálják a városban élők és a pihenni vágyók kényelmét.

Az Ipari Park folyamatosan bővül. Az állandó lakosság szám 31.148 fő, mely tendenciájában csökkenő, korösszetételében pedig lassú öregedés tapasztalható.

A településen a vállalkozói aktivitás magas, főként a kereskedelemben, szolgáltatásban és a mezőgazdaságban működnek ezek a vállalkozások. A városban a kis- és középvállalkozások mellett a legjelentősebb gazdasági egységek: a Hungerit csoport /baromfi feldolgozás/, Legrand Rt. / francia érdekeltséggel, villamossági szerelési anyagok gyártása/, a Svéd ablak Kft. /nyílászárók gyártása/, Pankotai Agrár Rt. /állattenyésztés, gabona termelés, élelmiszer előállítás/, Árpád –Agrár Rt. /termálvízre alapozott zöldségtermelés/, Ganz-Acélszerkezetgyártó Kft. /jármű alkatrészgyártás/, Fémtechnika Vasipari Kft. /gép- és fémtömegecikk gyártás/, Kontaset Kft. /fémtömegecikk-gyártás/.

A város értékei szempontjából kiemelendő a termálvíz adta turisztikai lehetőségek között a Széchenyi ligeti Strandfürdő és a Termál Gyógyfürdő, mely létesítmények mind a sport, mind a gyógyító tevékenység szempontjából kiemelt jelentőségűek.

„Szentes a Nemzet Sportvárosa 1996” Cím viselője, többek között a világhírű magyar vízilabda egyik hazai fellegrára, de kiemelkedő eredményeket érnek el a versenytáncosok, a

kyokoshin karatésok, a **senior úszók**, futballisták, teniszezők, asztaliteniszezők. Feltörő sportág a teke, ökölvívás, de hagyományai vannak a vívásnak, a kajak-kenuzásnak, sportrepülésnek, íjászatnak is.

Kulturális látnivalók, építészeti értékek jelentős számban találhatók a városban. A Kurca sétány, parkok mellett egyedül álló szépségű a copf stílusú, manzárdtetős városháza, szecessziós stílusú katolikus általános iskola, a barokk Szent Anna katolikus templom és a klasszicista bíróság épülete.

A két szoborközpontú főteret monumentális épületek veszik körül: a klasszicista megyeháza, a református iskola épülete, a Református Nagytemplom, valamint a lechneri stílusjegyeket hordozó Petőfi Szálloda. Érdekes még többek között kiemelni az ortodox, az evangélikus templomot, valamint a Luther téri dísz kutat és a könyvtárként működő egykori zsinagóga épületét is.

Demográfiai adatok

Az állandó lakosság szám alakulása

2002. év	31621 fő
2003. év	31409 fő
2004. év	31148 fő

Születések és halálozások alakulása

	Születések száma	Halálozások száma
2002. év	251	294
2003. év	246	393
2004. év	250	400

A lakosság korösszetételének változása

	0-17 évesek	18-59 évesek	60 év felettek
2002. év	6275	18804	6542

2003. év	6169	18613	6627
2004. év	5982	18447	6719

Az idős lakosság demográfiai mutatói

Életkor	Nők	Férfiak
60-70 évesek	1891	1450
71-80 évesek	1444	949
81-100 évesek	675	310
Összesen	4010	2709

Szentes népessége 1980-ban volt a legmagasabb 34.613 fővel, mely a 2004. január 1-i Központi Statisztikai Hivatali adatok szerint 31.148 főre csökkent.

Városunkban az idős lakosok száma, hasonlóan a hazai és nemzetközi tendenciákhoz, meghaladja a 20 %-ot. Számuk felkúszott 6000 fő fölé. Megfogalmazhatjuk úgy is, hogy mi sem kerülhetjük el az **őszülő társadalom** kihívásait.

Ez elsősorban az aktív korú népesség korai halálozásából, a születések számának csökkenéséből, az aktív korú fiatal munkavállalók elvándorlásából adódik.

Szentes város kiterjedt külterülettel rendelkezik, ahol számottevő tanyavilág van. A tanyák infrastrukturális állapota igen rossz és az ott élők szociális segítségnyújtásra szorulnak.

Az idős lakosság gazdasági és szociális helyzetét alapvetően meghatározza az agrár jellege, tehát az ún. „tsz nyugdíjasok”, vannak döntő többségében. Az öregségi nyugdíjak összevetésében elmaradást tapasztalhatunk az országos átlaghoz képest. A szépkorú hölgyek aránya, férfi társaikhoz képest nagyon jelentős, ezért különösen ráirányítja a figyelmet az egyedül élő özvegy nőkre.

A tanyasi életforma periferizálódást jelent minden vonatkozásban. A tanyán élők többsége időskorú, akik előbb-utóbb igénylik az intézményi ellátást, hisz a tanyai feltételek között képtelenné válnak az önellátásra.

Szentes külterületén 2.868 fő él, ebből a város 5 km-es vonzáskörzetében lakik 1.622 fő, a várostól mintegy 15-30 km-re fekvő cserebökényi tanyákon 427 fő, Lapistó-Dónát-„D” oldal lakosság száma 421 fő, míg Magyartés-Mentettrét-Kistőke területén 398 fő él.

Ezekből az adatokból egyértelműen kitűnik, hogy **kiemelten kell kezelni az idős, külterületen élő, tanyasi embereket.**

Az önkormányzat által biztosított pénzbeli és természetbeni ellátások

A szociális ellátórendszer legfontosabb feladata a szociális szolgáltatások elérhetőségének biztosítása, a minőség garantálása, amely hosszú évekre meghatározza a szociálpolitikai teendőket. Elsődleges szempont ennek végrehajtásakor a szociális helyzetüknél fogva hátrányos helyzetben lévők segítése, a körülményekhez, lehetőségekhez képest az életminőség javítása, szinten tartása. Ehhez elengedhetetlen a jól célzott és magas színvonalú segélyezési rendszer.

Az időseket is támogató ellátórendszer *pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó* ellátásokat különít el.

Pénzbeli ellátások

Időskorúak járadéka

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező, a nyugdíjkorhatárt betöltött időskorú személy részére nyújtott támogatás. A támogatás összege családban élő személy esetén a nyugdíjminimum 80 %-a , egyedül élő idős esetén pedig 95 %-a.

2002. év	40 fő
2003. év	46 fő
2004. év	49 fő

Rendszeres szociális segély (egészségkárosodottak részére)

Az önkormányzat rendszeres szociális segélyt állapít meg azon rászorult részére, aki 18. életévét betöltötte és

- munkaképességét legalább 67 %-ban elvesztette, vagy
- vakok személyi járadékában, vagy
- fogyatékosági támogatásban részesül.

A támogatás összege a nyugdíjminimum 80 %-a .

2002. év	35 fő
2003. év	35 fő
2004. év	37 fő

Lakásfenntartási, fűtési támogatás

Az önkormányzat lakásfenntartási, fűtési támogatást nyújt azoknak, akik a helyi rendeletben foglaltak szerint erre a támogatási formára nyújtanak be kérelmet. A főbb irányvonalakat a szociális törvény határozza meg, melynek értelmében megkülönböztetünk 2004. évtől normatív lakásfenntartási támogatást, valamint a méltányossági lakásfenntartási támogatást, amit az önkormányzat helyi rendelete szabályoz. A szociális törvény megszüntette a fűtési támogatást, mint külön ellátást, a lakásfenntartási támogatás keretein belül lehet igényelni.

Önkormányzatunk, mivel a törvény lehetőséget biztosít másfajta támogatások megállapítására is, a továbbiakban is a régi rendelkezéseknek megfelelően nyújtja a fűtési támogatást.

A jól célzott segélyezési rendszer egyik fő pillére a természetbeni ellátások köre, amellyel elérhető, hogy a szociális juttatások valóban a családok alapvető megélhetéséhez nyújtsanak segítséget. A természetbeni támogatások nagy területét képezik a lakásfenntartási, valamint fűtési támogatások. Az önkormányzat a fűtési támogatásokat éppen azért nem szüntette meg, mert ezzel az időseket, valamint a gyermeket nevelő családokat fosztotta volna meg egy hatékony támogatási formától.

2002. év	1314 fő
2003. év	1457 fő
2004. év	1513 fő

Ápolási díj

Ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi ellátás. Az önkormányzat nemcsak alanyi jogon állapít meg ápolási díjat, hanem rendeletében szabályozottan méltányossági alapon is biztosítja ezt a fajta ellátást. Ennek is az a célja, hogy elsősorban azoknak nyújtsunk segítséget, akik idős, beteg hozzátartozóik ápolását vállalják.

A törvényi szabályozástól eltérően az önkormányzat 20 %-al magasabb támogatást biztosít, ezzel is elősegítve azt a lehetőséget, hogy az idős, beteg ember otthonában maradhasson, és a szükséges segítséget hozzátartozóiktól kaphassa meg.

2002. év	86 fő
2003. év	83 fő
2004. év	81 fő

Átmeneti segély

Az önkormányzat a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan létfenntartási gonddal küzdő felnőtt személyek részére átmeneti segélyt nyújt. Ezt a támogatási formát lehet kérni élelmiszerre, ruhaneműre, gyógyszerre, lakással kapcsolatos rezsiköltségek csökkentésére, ha az igénylő nem jogosult lakásfenntartási, vagy fűtési támogatásra. Ez az a támogatási forma, ahol az önkormányzatnak a legnagyobb lehetősége van a törvényi rendelkezések betartása mellett a differenciálásra, a valóban célzott és hatékony segítségre.

Önkormányzatunk az átmeneti segély kereteire építve próbál segítséget nyújtani az idős, betegséggel élő emberek számára akkor is, ha közgyógyellátási igazolvány kiadására nincs lehetőség, vagy kaphatna ugyan, de a gyógyszereit arra nem válthatná ki. Több éve szerződést kötött az önkormányzat a városban működő gyógyszertárakkal oly módon, hogy a gyógyszertárak által beárazott vények alapján az önkormányzat határozatára megkaphatják a beteg emberek a szükséges gyógyszereket, és a gyógyszertárak részére az önkormányzat a későbbiekben utalja át a pénzt.

A demográfiai helyzet bemutatásakor utaltunk arra, hogy a város nagy kiterjedésű tanyavilággal rendelkezik, ahol az ott élők többsége idős, sok esetben teljesen egyedül élő idős ember. Ha orvoshoz, vagy bevásárlás céljából a városba utazik, már az utazás költségei igen megterhelők anyagilag. **Ezért rendelkezett az önkormányzat helyi rendeletében a közlekedési támogatás megállapításáról oly módon, hogy 16 utazásra érvényes bérletet válthat az idős ember, melynek az árát ugyancsak az önkormányzat fedezi.**

2002. év	776 fő
2003. év	846 fő
2004. év	768 fő

Közgyógyellátás

A szociális törvény értelmében az önkormányzat közgyógyellátásban részesíti azt a személyt, aki szociális helyzetéből kifolyólag gyógyszerköltségeit egyedül nem képes viselni. A helyi rendeletben megfogalmazottak szerint a méltányosságból kiadott igazolvánnyal az igénylő térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítás által támogatott egyes gyógyszerek igénybevételére ugyanúgy, mint a normatív és az alanyi jogú igazolvány tulajdonosa.

A méltányosságból kiadott közgyógyellátási igazolványok után az önkormányzat térítési díjat fizet, amely a nyugdíjminimum 75 %-a.

Méltányosságból kiadott igazolványok adatai:

2002. év	521 fő
2003. év	539 fő
2004. év	594 fő

A szociális ellátórendszer adatai szerint korcsoportonként a következő megoszlásban részesülnek az idős emberek támogatásban:

Életkor	Szociális ellátásokban (átmeneti segély, lakásfenntartási, fűtési támogatás) részesülők	Közgyógyellátásban részesülők
51-60	302 fő	414 fő
61-70	224 fő	360 fő
71-80	178 fő	334 fő
81-90	98 fő	187 fő
91-100	16 fő	65 fő
101-110	-	1 fő

Az ellátások között természetesen lehetnek átfedések, hiszen aki közgyógyellátásban részesül, az amellettt kaphat másfajta támogatást is.

Személyes gondoskodást nyújtó ellátások

Gondozási Központ

A szociális helyzetüknél fogva hátrányos helyzetben levő felnőtt korú emberek segítségét, életkörülményeinek javítását végzi.

Működését a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény, a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésének

feltételeiről szóló 1/2000.(I.7.)SzCsM rendelet, valamint az ezek alapján megalkotott helyi rendeletek határozzák meg.

A Gondozási Központ a következő **alapellátási feladatok** látja el:

- **házi segítségnyújtás** keretében gondoskodik azokról az időskorú személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből, egészségi állapotuk miatt nem képesek. Ezen belül gondozási (ebédeltetés, bevásárlás, gyógyszeríratás-kiváltás, fürdetés) valamint szolgáltatási (mosás, vasalás, takarítás) tevékenységet végeznek. 2003. év őszétől került megszervezésre a házi segítségnyújtás kiegészítő szolgáltatási formája a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, amely a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló idős, valamint fogyatékos személyeknek nyújt biztonságot.

Ellátás neve	2002. év	2003. év	2004. év
Házi segítségnyújtás	30 fő	38 fő	48 fő
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	-	30 fő	40 fő

- **szociális étkeztetés** keretében biztosítja a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezést,

Ellátás neve	2002. év	2003. év	2004. év
Szociális étkeztetés	165 fő	172 fő	173 fő

- **pszichiátriai betegek nappali ellátásának** keretében az intézmény feladata az ellátottak bio-pszicho-szociális rehabilitációja. Mindezeket egyéni, személyes, az ellátottal egyetértésben történt szükségletfelmérés előzi meg, majd ebből kiindulva egyénre szabott program alapján folyik a foglalkozás.

Ellátás neve	2002. év	2003. év	2004. év
Közösségi ellátás	-	-	25 fő

Szakosított nappali ellátások

Idősek klubjai

A város területén három helyen működnek idősek klubjai, a Horváth M. u. 10. sz. (I. sz. Idősek klubja) a Nagyörvény u.53. sz. (II. sz. Idősek klubja) Dózsa Gy. u. 86/a sz. (III. sz. Idősek klubja) alatt.

Az **idősek klubjaiban** elsősorban a saját otthonukban élő, önmaguk ellátására részben képes idős korúak részére biztosítanak lehetőséget napközbeni tartózkodásra, étkezésre, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére. Cél, hogy valamennyi klub nyitott legyen, ahol az egyedül élő idős emberek legalább napközben ki tudják alakítani társas kapcsolataikat.

A szolgáltatási kör meghatározása:

- élelem biztosítása (reggeli, ebéd) igény szerint
- kapcsolattartás a klubtag kérésére a házi orvosával preventív jelleggel, az egészségi állapotuk megőrzésében
- segítség hivatalos ügyek intézésében
- a klubtagok igénye szerint lehetőség van naponta személy higiéné biztosítására (fürdés, körömápolás, hajápolás) szükség szerint a gondozónők mosási, vasalási és ruhajavítási szolgáltatást is végeznek
- évente egy alkalommal a klubtagokat a gondozónők otthonukban is meglátogatják, hogy megelőzzék a krízishelyzeteket pl. van-e téli tüzelője, nincs-e veszélyeztetve a lakhatása
- az ellátást igénybe vevők részére sajtótermékeket, könyveket, társas- és kártyajátékokat, tömegkommunikációs eszközöket biztosítanak
- folyamatosan egészségmegőrző programokat szerveznek klubtagjaik részére.

Ellátás neve	2002. év	2003. év	2004. év
Idősek klubjai	190 fő	194 fő	192 fő

Minden évben általában megvalósulnak az Idősek Klubjaiban az alábbi programok:

I. Negyedév:

- Színházlátogatás lehetőség szerint a Tóth József színházteremben, vagy Csongráddal közös szervezésben
- Közös farsangi ünnep, maskarabál, tombola, Ki tud több fánkot enni? (200 fő ellátott) a Központi gyermekélelmezési konyhán, télbúcsúztató
- Bekapcsolódás a városi utcabálba
- Március 15-ei megemlékezés a 1848-as forradalomról és szabadságharcról, önköltséges.
- Mindenki névnapjának megünneplése személyes ajándékok készítése.
- Nőnap ünnepség.
- Életút-pályázat, független zsűri vizsgálatával, majd kiadványban a legjobbakat megjelentetni

II. Negyedév

- Tavaszköszöntő bál- bográcsos party
- Kirándulások szervezése a civil szervezetekkel és a városi nyugdíjasklubbal közösen
- Látogatás a filmmúzeumba
- Ki mit tud? idősöknek vers, próza, alkotás, gyűjtemény és sütés, főzés kategóriában.
- Anyák napi ünnepség kisiskolások bevonásával.

III. Negyedév

- Strandfürdőzés
- Gasztronómiai napok „Fő az egészség” címmel, ételkóstoló, preventív előadások.
- „Nagyinet” program, ismerd meg a számítógépet.
- Augusztus 20-ai kirándulás
- Csereprogram a térségben működő klubok látogatásával. Bemutató programok, vetélkedők szervezése.

IV. Negyedév

- Idősök Világnapjának megünneplése a társintézmények képviselőivel együtt
- Szüreti mulatság szervezése
- Október 23-a, az 1956. évi szabadságharc áldozatairól való megemlékezés

- Halottak napi megemlékezés, gyertyagyújtás, életfakészítés
- Mikulás-bál
- Karácsony hete, sütés közösen, díszítés, éneklés, időseink megajándékozása, kedves műsor keretében
- Óévbúcsúztató, szilveszteri bohóságok

A karácsonyi rendezvényeket már hosszú évek óta még szebbé varázsolják a különböző civil szervezetek által az idősek számára készített karácsonyi ajándécsomagok.

Ezek a rendezvények az évi foglalkoztatás gerincét képezik, viszont állandóan ismétlődő programok is vannak: tornafoglalkozás, kézműves foglalkozás (üvegfestés, dekoráció, gipszezés, festés, barkácsolás stb.).

Nagyon fontos az idősek életminősége szempontjából az egészségvédelem, a prevenció, a megfelelő szűrések, pl. vércukor, vérnyomásmérés, melyeket mindennap ill. szükség szerint végeznek.

Az I. sz. Idősek Klubján (Horváth M. u. 10.) belül 1996. december 1.-je óta működik az enyhe és középsúlyos **értelmi fogyatékkal élők nappali ellátása** 10 fő részére. Életkorukat tekintve 18-50 év közöttiek.

Ez a gondozási tevékenység speciális munkát igényel a gondozónőktől. A cél, az értelmi fogyatékkal élők beintegrálása a társadalomba, megmaradt képességeik megőrzése és szinten tartása. Egyéni gondozási terv alapján foglalkoznak a klubtagokkal. Sikeres pályázattal 2005. év végére az intézmény 20 fő értelmi fogyatékkal élőt tud nappali ellátás keretében foglalkoztatni.

Bentlakásos ellátást biztosít az **Átmeneti Szállást Biztosító Klub**, amely a törvényi kötelezettségeknek megfelelően különösen azon időskorúak részére teszi lehetővé az elhelyezést az év minden napján, akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni, vagy folyamatban van a szociális otthoni elhelyezésük, illetve krízishelyzetbe kerültek. A működési engedély értelmében **10 fő** folyamatos ellátását tudja biztosítani.

Következő szolgáltatást nyújtja az intézmény:

- 24 órás gondozás-ápolás az év minden napján

- napi háromszori étkezés biztosítása
- a szociális tv. értelmében gyógyszer biztosítása pl. fájdalomcsillapító, lázcsillapító
- textília, ágynemű és szükség szerint ruhanemű biztosítása, ezek mosása, vasalása
- heti 2 órában, illetve szükség esetén bármikor orvosi ellátás biztosítása
- elsődleges és másodlagos rehabilitáció biztosítása
- kapcsolattartás – amennyiben van – a hozzátartozókkal, volt szomszédokkal
- a gondozási tevékenységben elsődleges szempont az egyénre szabott gondozás
- a szabadidejük hasznos eltöltése.

Szociális térkép adatai

2002. május hónapban készült el Szentes város szociálpolitikai térképe, valamint a kutatásról szóló jelentés, és e szerint a szociális problémák közül kiemelhető az idősek és a gyermekek rossz szociális helyzete, melynek legfőbb oka a nyugdíjak, bérek alacsony volta, a családban előforduló betegség, rokkantság, valamint a munkanélküliség.

A vizsgálat alapján elkészült a legfőbb problémákra koncentráló javaslatcsomag, amely kitér a munkanélküliségre, a szociális támogatásokra, szociális intézményekre, a kommunikáció fontosságára.

A szociális intézményekkel kapcsolatos feladatok között első helyen a bentlakásos idősek otthonának létesítése áll. 2004., 2005. évben az önkormányzat címzett támogatásra nyújtott be pályázatot szociális otthon építésére. A Református Egyházközséggel közösen is több alkalommal próbálkozott pályázati forrást keresni a probléma megoldására. A legutóbbi sikeres közös pályázat révén hamarosan elkezdődik egy 50 férőhelyes bentlakásos idősek otthonának a kialakítása.

Kérdőíves felmérés készült az idősek helyzetével kapcsolatosan is, amely a koncepció melléklete. A szociális szolgáltatástervezési koncepció készítésekor is kérdőíves felmérést végeztünk, ahol általános tapasztalat volt, hogy a nők és az idősebbek töltötték ki nagyobb számban a kérdőíveket. A statisztikát támasztja alá a felmérésünk is, amely szerint egyre több az idős, és nagy számot képviselnek a valójában egyedül élők. Ezekben az egyszemélyes háztartásokban valamennyi költséget egyetlen jövedelemből kell (kellene fedezni), segítségük az önkormányzat kiemelt feladatai közé kell, hogy tartozzon.

A kisvárosi jellegzetességeknek megfelelően a legtöbben kertés házban élnek, ebből adódóan a lakások alapterülete is átlagosan magasabb, ezért nagy problémát jelent az is, hogy ezekben a nagy területű lakásokban sok esetben egyedül él az idős ember, és a lakásfenntartás aránytalanul magas költségeit nem tudja fedezni.

Az idősök által megfogalmazott egyéni javaslatok legnagyobb százalékban a fentebb említett problémák miatt a támogatások körének bővítésére, emelésére, az ingyenes szolgáltatások (pld. fürdőjegy, könyvtárbérlet stb.) biztosítására vonatkoztak.

Az önkormányzat nem kötelező feladatai, civil szervezetek

A szociális munka területén is sok segítséget nyújthatnak az önszerveződő civil szervezetek. Munkájuk a prevenció területén befolyásolhatja a hátrányos helyzet kialakulását, felvilágosító munkával, információk szolgáltatásával, támogatási lehetőségek felkutatásával is, hiszen az egészségi állapotnak meghatározó szerepe van a szociális rászorultság szempontjából, ezért az egészségügyi és a szociális szféra között nélkülözhetetlen a szoros együttműködés az idős lakosság megfelelő színvonalú ellátása érdekében.

A városban több szervezet, egyesület, egyház, nyugdíjasklub van jelen, akik ennek szellemében segítik a hozzájuk tartozókat.

Csongrád megyében tudomásunk szerint elsőként városunkban készült Civil stratégia, amely még közelebb hozza a segíteni akarókat, valamint a rászorulókat, hiszen közösen alakítható ki olyan ellátórendszer, amely mindenhova eljuttatja a segítséget.

Az önkormányzati tervezés és a döntéshozás területén kiemelt figyelmet fordítanak az idősök életvitelének javítása érdekében, együttműködve és párbeszédet folytatva az ellátórendszerrel és magukkal az érintettekkel.

Minden évben prioritást élvez az idősökkel való foglalkozás. Mindezt tükrözi, hogy már több mint 10 éve végzünk a városban ellátottak elégedettségével kapcsolatos vizsgálatokat és szükséglet felméréseket, mindezeket több okból tesszük. (A 2005. évben végzett felmérés a koncepció melléklete). Egyrészt a szakmai munkánkról kapunk egyfajta visszajelzést, másrészt kapcsolatot, kommunikációt építünk a társadalom idős szereplői és az egyes ellátórendszerek között, harmadrészt a tudatos tervezhetőség munkánk elengedhetetlen feltétele, hogy azután módszereket, eszközöket és humán forrásokat találjunk a megvalósítására.

2004. évben az önkormányzat és az időseket ellátó szerveződések elfogadtak egy álláspontot arra vonatkozóan, hogy egységesítsük erőforrásainkat az idősek kulturális és életminőség javítása érdekében, növelve ezzel a hatékonyságot. Így a 2005. év fő eseményprogramja, az Idősek világnapja köré szervezendő idősök hete lesz, melyen szerepel operettest, kirándulás, vacsorás bál, egészségügyi programok, családi találkozások, sportrendezvények stb.

A közös rendezvények szervezésében és részvételében számos civil és érdekvédelmi szervezet is bekapcsolódik

A megrendezett programok között nagy hagyománya van a város történetét, nevezetességeit, híres embereit, mai arcát bemutató **vetélkedők** szervezésének.

Minden héten **tornafoglalkozás** van, melyet egy 78 éves aktív hölgy vezet. Rendelkezésükre áll egy rehabilitációs tornaszoba is, mely preventív célokra, erőnlétfokozásra és természetesen játékokra is alkalmas. Az idősök részére élménydús kikapcsolódást nyújt a természetbe való kikocsikázás lovas hintón, ahol piknik keretében tölthetnek időt a szabad levegőn. A vetélkedők közül a fentiekén túl a televízióból jól ismert játékokat (pld. Legyen Ön is milliomos, Activity) játszzák szívesen.

Vannak, akik szerepelni is szeretnek, pld. farsangon cigánytáncot táncolnak, de meg kell említeni, hogy készülöben van a Lúdas Matyi című darab eljátszása is.

Fontos megemlíteni az idősök és az iskoláskorú gyermekek találkozását, amikor is egy közös játék során egy tálból cseresznyéznek. Ezek a találkozások azért fontosak, mert generációkon átívelő élményeket hagynak maguk után. Mind az idősök, mind a felnövekvő nemzedék számára nélkülözhetetlenek a személyes kapcsolatok, a pozitív tapasztalatok, az idősökhöz kötődő, maradandó érzélmények. Valószínűsíthető, hogy ezek a gyermekek, nyitottabb szívvel és érzékenyebb lélekkel élik tovább életüket és gondoskodnak majd időseikről.

5-6 éve kerülnek megszervezésre a szépkorúak gyűjteményeikből, alkotásaikból készült kiállítások. Vannak még kiaknázatlan lehetőségek az életutakból összeállított személyes sorsok megjelenítése és közkincsre bocsátása terén, akár egy kiadvány formájában is.

A térségben működő más klubokkal való találkozás szintén gyakori, és még tovább fejleszthető. A kirándulások szintén több szervezet bevonásával kerülnek megszervezésre. A leggyakoribb, amikor fürdőhelyeket keresnek fel, összekötve a fizikai megújulást a rekreációval, a feltöltődéssel.

A népi és nemzeti, illetve családi ünnepeket bensőséges keretek között töltik, bevonva az ellátottakat is a szereplésbe.

A csoportos foglalkozásokat tekintve is bevezetésre kerültek innovatív módszerek. Ilyenek a játékos önismeret, önkifejezés. Vannak kiscsoportos beszélgetések, amikor különböző témák kerülnek feldolgozásra. (pl.család, nyári élmények, élettörténetek)

A személyes interjúk során, illetve családtagjaik, társaik elvesztése után fokozott figyelmet kell szentelni az élet megszűnésére, az utolsó életszakasz elfogadására. A társadalom patológiás működésének egyik következménye, hogy ez a természetes folyamat tele van szorongással, félelmekkel, melyeken segíteni kötelességünk.

Kezdeményezések folynak a hospice szolgáltatás bevezetésére, melyre óriási szükség van.

A kötelező és az önként vállalt feladataiban az önkormányzat *stratégiája a következő:*

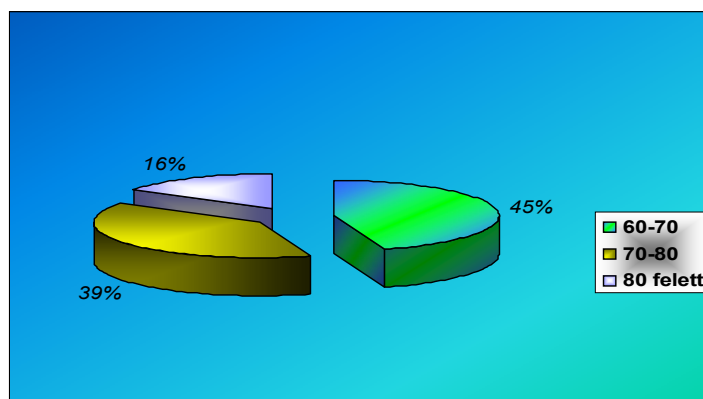
- az idős ember minél tovább otthonában megtartható legyen,
- idősek otthonának a létesítése, amely ugyan nem pótolhatja az otthont, de a megfelelő gondoskodás és a segítő szakemberek elköteleződése, a szeretet, a biztonság nyújtása, új értelmet adhat az idős ember életének,
- az idős embert szükségleteinek megfelelő ellátásban kell részesíteni,
- elő kell segíteni, illetve fokozni szükséges az idős emberek önszerveződését,
- az idős beteg is rehabilitálható, ezért speciális és komplex individuális gondozást kell részükre biztosítani,
- aktív eszközökkel és tevékenységgel elősegíteni az állami pénzeszközök kiegészítését, együttműködésekkel kell kialakítani a kisebbségi szervezetekkel, a lakosság önkéntes segítőivel,
- az idősek felelősségvállalásának fokozása önmaguk és a környezetük iránt,
- cselekvő részvételük elősegítése az őket és másokat érintő közéletbe,
- élethosszig tartó tanulás biztosítása, tekintettel arra, hogy milyen nagy fokú az információrobbanás, idősbarát médiumok kialakítása,
- egyenlő esélyek megteremtése minden korosztály számára, intergenerációs kapcsolatok kialakításával,
- az idős emberek biztonságának fenntartása, növelése,
- intézmények akadálymentesítése,

- egészségmegőrzés, egészségtudatos magatartás kialakítása
- a szociális ellátások igényekhez történő igazodása (házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés bővítése, tanyagondnoki szolgálat megszervezése)

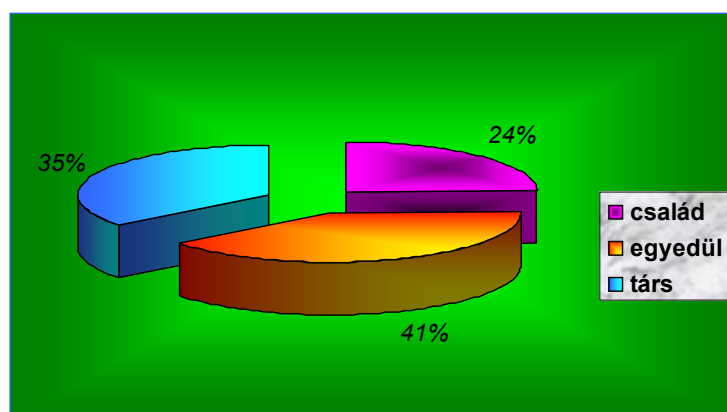
Az önkormányzat egyik legfőbb feladatának tekinti egy boldog, emberséges élet biztosítását az idősök számára, melynek érdekében folyamatosan, – az anyagi lehetőségei függvényében – fejleszti intézményhálózatát, szolgáltatásait, valamint a rászorultakat minél szélesebb körben segítő támogatási rendszerét.

Kérdőívek elemzése

- 1) **Életkor szerinti megoszlás:** **45%** a kitöltőknek 60 és 70 év közötti, **39%** 70 és 80 év közötti, **16%** 80 év feletti. A 80 éven felüli korcsoportnál valószínűsíthető, hogy már valamilyen segítő szolgáltatásban részesül. A szolgáltatásainkat hosszabb távra szeretnénk megtervezni, ezért került be a mintába ennyi fiatal idősödő. Mint láthatjuk, nem a WHO szerinti életkorcsoportosítást alkalmaztuk, azért, hogy az idősek számára közérthetőbbé tegyük.

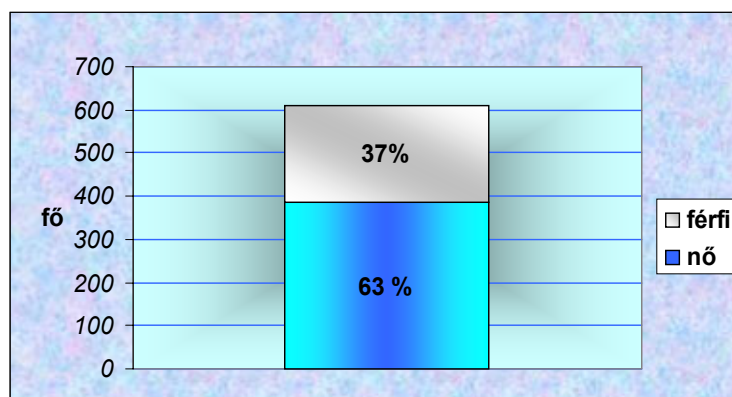

- 2) **Az együttélés státusza:** 41% egyedül él, ez kimagasló szám ahhoz képest, hogy elég nagy számban szerepelnek idősödő személyek, továbbá ismerve azt, hogy mekkora a kockázata az idősek életminősége szempontjából az egyedül élés tényének. Valószínűsíthető, hogy ez a kockázati tényező a többi diagram adataival egybevetve halmozódik, összegződik. Meg kell említeni pozitívként, hogy 35 % mellett társ található, és 24% családdal él együtt, mint tudjuk, ezek természetes erőforrásokat képeznek az időseknek.

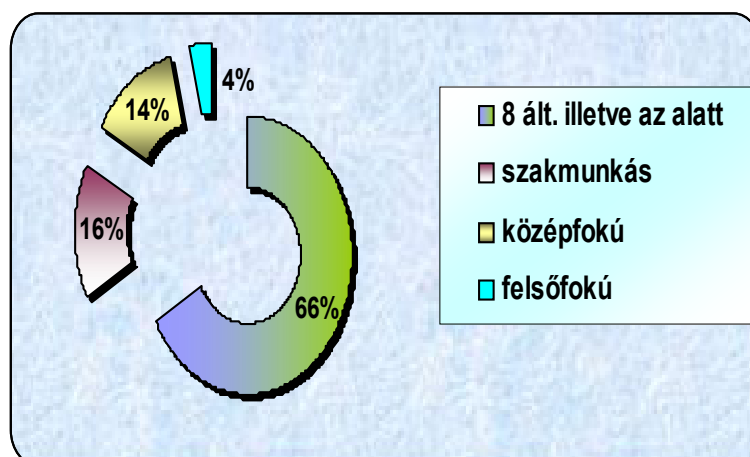

- 3) **Nemek szerinti megoszlás** nem hozott váratlan eredményt, mivel 2/3-os többséggel vannak jelen a hölgyek. Annyit azért mindenképpen felvet, hogy a szolgáltatásaink hogyan nőiesíthetőek, vagyis az érdekérvényesítésüket, ügyintézési képességüket hogyan

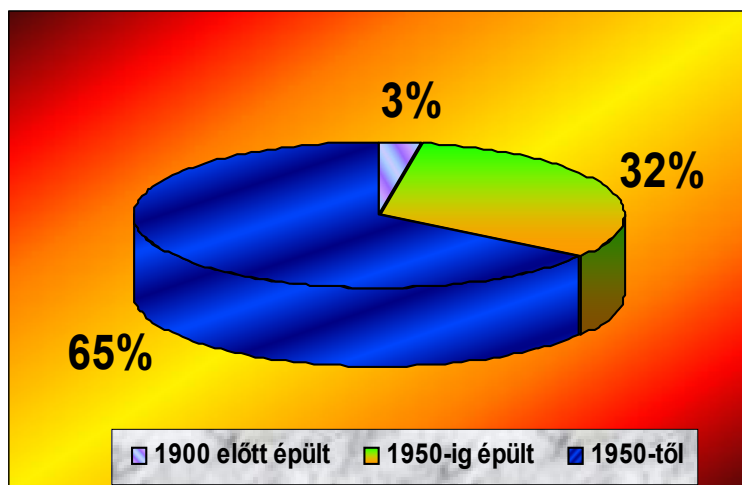
erősíthetjük, például kiszolgáltatottságuk csökkentése szempontjából, illetve az aktív idős hölgyek hogyan kapacitálhatók más ellátásának, gondozásának segítségébe önkéntes alapon, vagy minimális tiszteletdíjért.

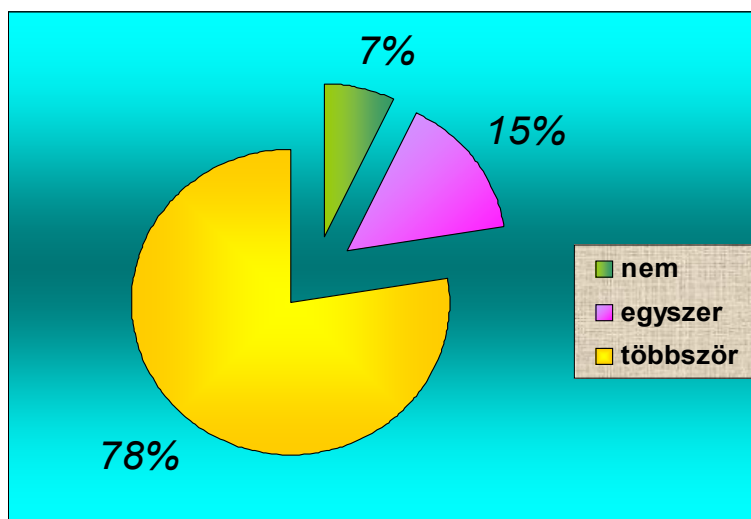
- 4) **Iskolai végzettség:** Mint ahogy az ábrán látható, domináns a 8, illetve 6 elemi végzettek száma, közelít egymáshoz a szakmunkás és a szakközépiskolát végzettek aránya és még mindig alulreprezentált a felsőfokú végzettségűek aránya, ez azonban természetes ebben a populációban.

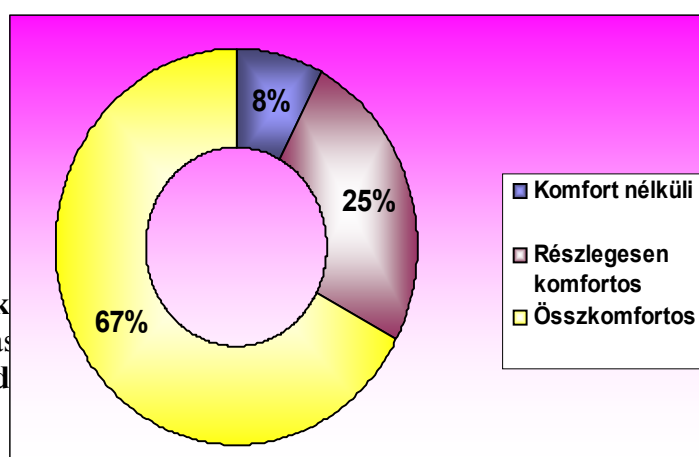
- 5) A **lakóépületek korának** meghatározása, illetve megoszlása: A legtöbb ingatlan ,melyben az idősök laknak az elmúlt 50 évben épült, **65 %** ezt azért kérdeztük meg, hogy az épületek állagmegóvásáról, komfortfokozatáról és a lakásnagyságról képet kapjunk.

- 6) A **költözések** számát tekintve 78% aki többször költözött, ez szintén rizikófaktornak számít a minőségi életút szempontjából, csökkentve a stabil, biztonságos életérés lehetőségét, amennyiben kényszerűségből kell lakhelyet változtatni.

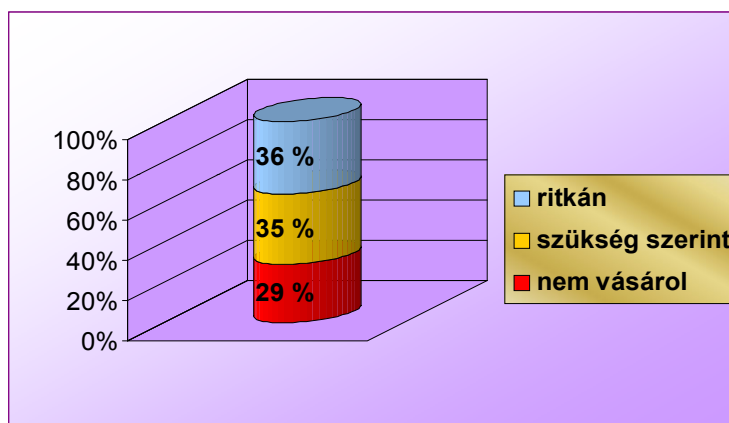
- 7) A **lakás komfortfokozatának** vizsgálata kapcsán viszonylagosan pozitív képet kapunk. **67%** összkomfortos lakásban él, mely kihat az egyén egészségére és komfortérzetére is.

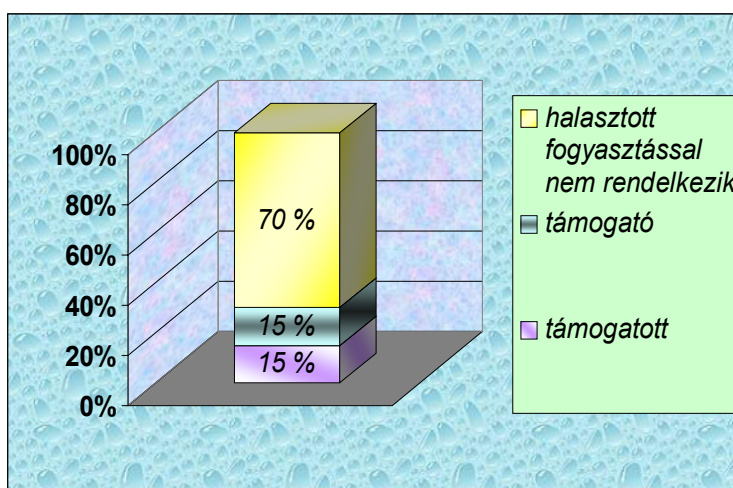
- 8) **Vásárlási szokások** nagykabát, háztartás kapcsolódik a **jöved**

ási cikket (pl. kérdés szorosán kérdések során

mindig felmerül az őszinteség kérdése, hiszen bizonyított tény, hogy a megkérdezettek alulbecsülik a jövedelmüket és az igény szintjüket általában magasabban határozzák meg.

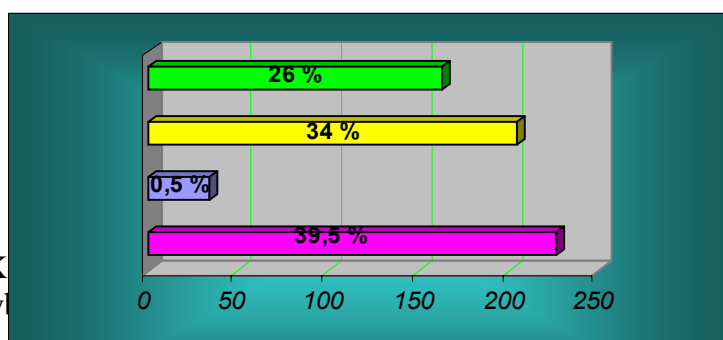

Nagyon sokan halasztott fogyasztással rendelkeznek, pl. gyógyszerre, rezsiköltségre, családtagokra, és meg kell említenünk a temetési költségeket is. Érdekes, hogy amennyien támogatják a családtagjaikat, rokonaikat, ugyanennyien kapnak támogatást szintén a családtagjaiktól és rokonaiktól.

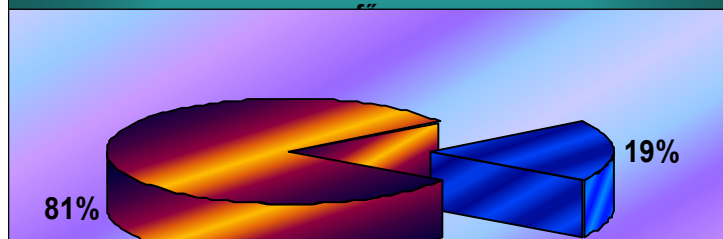

- 9) A háztartás ellátottsága, felszereltsége nagyban befolyásolja az érintettek életvitelét, háztartásának segítségét. Rákérdeztünk a hűtőre, a mosógépre és a telefonra. Az első kettő szükségessége egyértelmű, a telefonról annyit, hogy nemcsak a segély és segítségkérés szempontjából nélkülözhetetlen, hanem más emberekkel való kapcsolattartás végett is. Továbbá meghatározza, hogy területi gondozás esetén milyen lehetőségekkel kell a gondozónőknek szembenéznie.

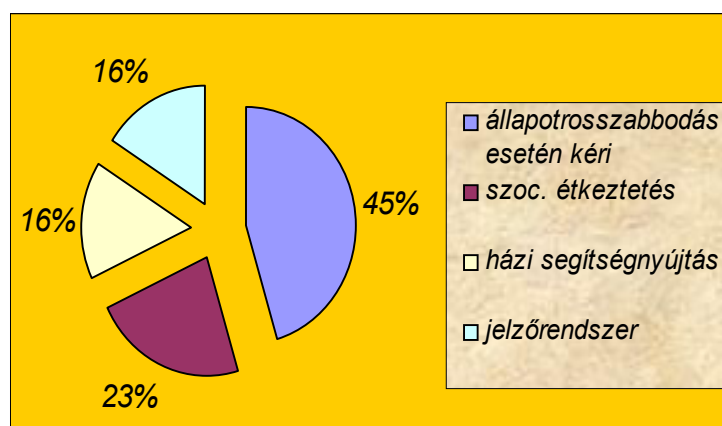
- 10) A Gondozási K...
százalékos arányt

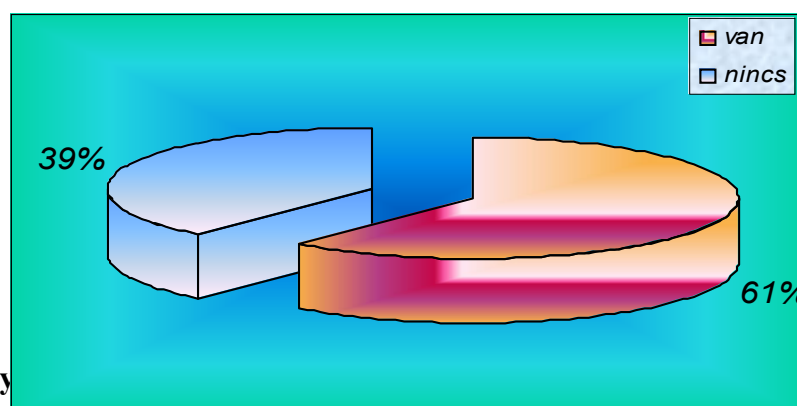
ségénél 81-19

- 11) Arra a kérdésre, hogy **igénybe venné-e szolgáltatásainkat**, 45% azt válaszolta, hogy állapotrosszabbodás esetén igen, mégpedig a legtöbben az alapszolgáltatásokat jelölték meg, úgymint a szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, illetve az idősek klubjába való bejárás. Valószínűsíthető, hogy a régóta működő ellátások élnek az emberek tudatában, az újabb, speciális ellátásokról még keveset tudnak, ezért is van **létjogosultsága** annak, hogy a szociális információs kiadványok segítsék elő a megfelelő és korrekt tájékoztatást, megkönnyítve az ellátások hozzáférhetőségét.

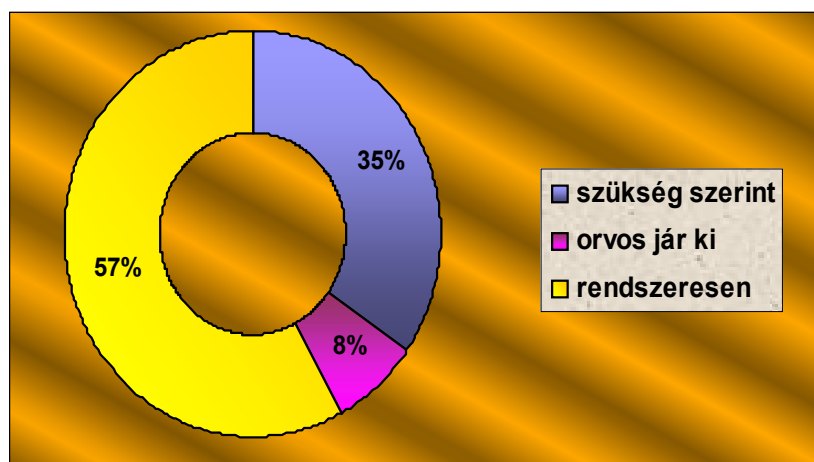

- 12) **Krónikus betegségekben** szenvedés gyakorisága igen magas, mely adat megegyezik az országos tendenciákkal. A megkérdezettek 2/3-a szenved többfajta és hosszantartó egészségkárosodásban. Valószínű, hogy az érintettek többsége a nehéz fizikai munka által és a fokozott lelki bánatmak, illetve veszteségélmények testi hatásaival megterhelt szervezetük összefüggésben van a kedvezőtlen egészségi állapotukkal.

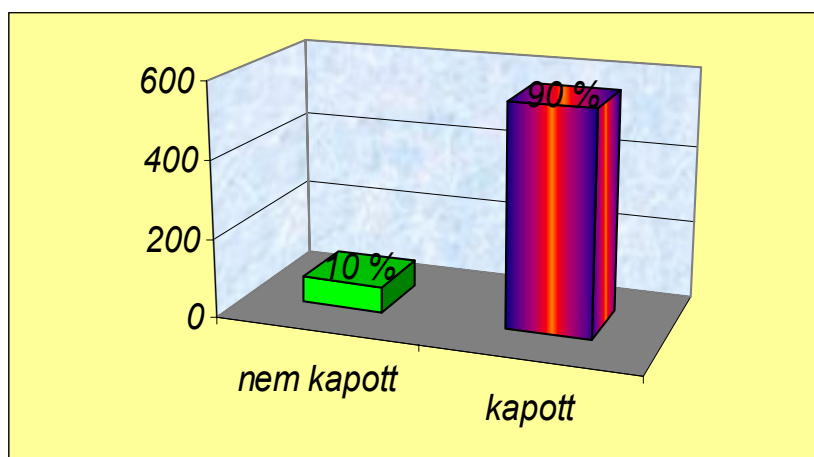

- 13) **Orvoshoz milyen módon jutnak el hozzájuk.** Itt kérdeztünk rá arra is, hogy mivel jut el az orvosi rendelőhoz. Többségük

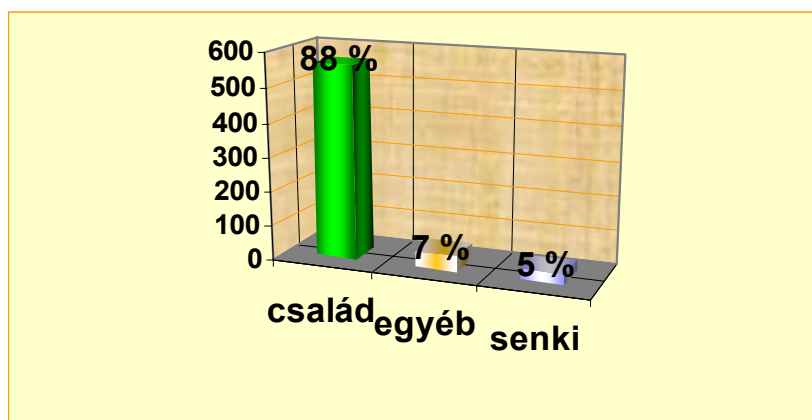
gyalog, busszal, illetve családtag segítségével. Felmerül a kérdés, hogy aki mozgásában akadályozott, milyen szolgáltatással tudjuk, vagy tudják segíteni őket.

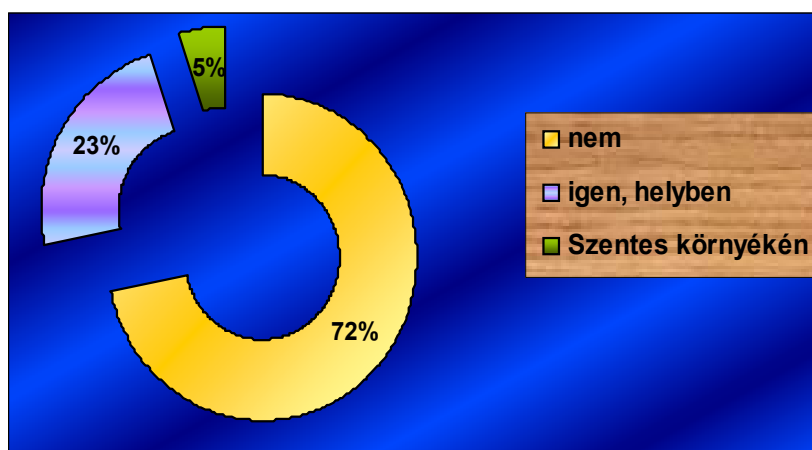
- 14) **Alternatív kezelést igénybe vett-e?** Pld.: szanatórium, gyógyfürdő, természetgyógyász stb., Azért került be ez a kérdés, mivel fontosnak tartjuk az idősek életvitele szempontjából, ha ez helyváltoztatással, kikapcsolódással és rekreációval (feltöltődéssel) jár.

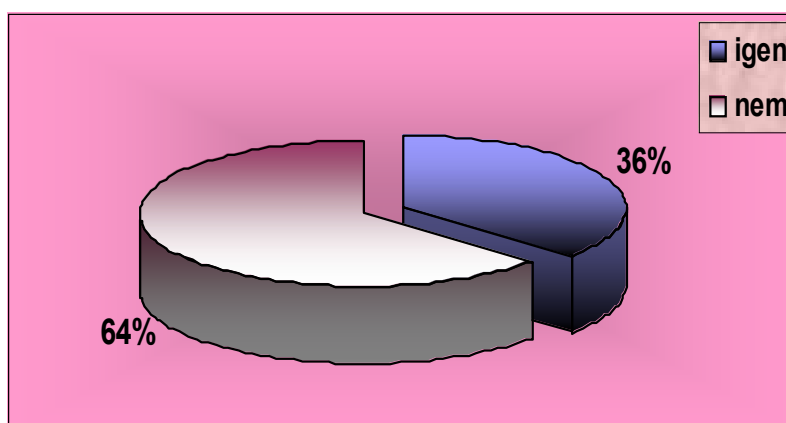
- 15) **Az időseket kik segítik?** A család, mint elsődleges támogató forrás jelenléte nagyfokú biztonságot ad az érintetteknek. Az intézményünk szempontjából az 5%-ra kell fókuszálnunk, akik senki segítségére nem számíthatnak.

- 16) **A szociális otthoni igény** nem hozott meglepetést, hiszen Szentes város lakossága régóta megfogalmazta igényét egy helyi tartós bentlakásos intézmény iránt. A város már a tavalyi évben is nyújtott be címzett támogatás iránti kérelmet, melyet az idei évben is megismételt.

- 17) **A hétfélig gondozás:** 36% igényelné a munkaidőn kívüli ellátást, segítséget, ezért arra törekszünk, hogy szolgáltatástervezésünknel figyelembe vegyük, és minél rövidebb időn belül racionalizálni tudjuk ezt a törekvést.

Összefoglalva: A kérdőív eredményeiből úgy gondoljuk, hogy túlmutat az idősokkal való kapcsolatkeresésen. Van akik úgy fogalmaztak, hogy „végre meghallgatott valaki”. Természetesen előfordultak olyan esetek is, akik elutasították a közeledésünket. Ez a kezdeményezés egyúttal visszacsatolása a munkánknak. A válaszokkal is óvatosan kell bánnunk, hogy megőrizzük továbbra is bizalmukat, hiszen ezzel a munkával **HIDAT** képezünk a társadalom szereplői és az intézményrendszerek között.

A kérdőíves felmérést Szebellédi Anna igazgató, valamint Puskásné Halál Ágnes szakmai vezető irányításával a Gondozási Központ munkatársai készítették.